

DEN KOMPLETTERANDE LÄSNINGEN

– HÖGLÄSNINGENS BETYDELSE I
FÖRSKOLAN

Grund
Pedagogiskt arbete

Sofia Berg
Azra Prlja

2017-FÖRSK-K26

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryt utbildning, 210 hp, startår 2014.

Svensk titel: Den kompletterande läsningen – högläsningens betydelse i förskolan

Engelsk titel: The Additional Reading – The Importance of Reading Aloud in Pre-school

Utgivningsår: 2017

Författare: Sofia Berg och Azra Prlja

Handledare: Marie Fahlén

Examinator: Elisabeth Persson

Nyckelord: högläsning, kompletterande läsning, förskola, böcker, litteracitet

Sammanfattning

Inledning

Den här studien handlar om synen på högläsning i förskolan samt hur förskollärare använder sig av böcker och högläsning i verksamheten. Under vår utbildning har böckernas betydelse och barnets språkutveckling uppmärksammats och vi finner båda ett stort intresse för högläsningens betydelse för barnets språkutveckling. Utifrån detta har vi valt att fördjupa oss i ämnet och vi hoppas få en bredare medvetenhet om högläsningens betydelse då vi praktiserar den i vår kommande yrkesroll.

Syfte

Syftet med vår studie är att undersöka hur förskollärare ser på högläsning och hur de använder sig av detta i den dagliga pedagogiska verksamheten. Vi kommer att med hjälp av tre olika frågeställningar undersöka vårt syfte.

Metod

För att få svar på vårt valda undersökningsområde använde vi oss av en kvalitativ metod med intervju som redskap för att få fram syftet med studien.

Resultat

Resultatet visar hur pedagogerna på olika sätt tillämpar högläsning i verksamheten, det visar även hur förskollärarna arbetar med böcker på olika sätt. Något som också framkommer är tidsbristen i verksamheten vilket påverkar både kvalitet och antal lässituationer. Vi drar slutsatser av hur förskollärarna går tillväga vid val av bok och när högläsning sker i den spontana fria leken eller som en planerad aktivitet. Samtliga informanter visar att de besitter kunskap om, och att de har erfarenhet av, högläsning. Även om de två olika kommunerna hade olika utbildning inom högläsning, visade det ingen skillnad på deras kompetens.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Inledning	1
2	Syfte	1
2.1	Begreppsdefinitioner	2
2.1.1	Högläsning	2
2.1.2	Litteracitet:	2
2.1.3	Språkutveckling	2
2.1.4	Den fria leken	2
2.1.5	Pedagogiskt verktyg	2
2.1.6	IKT	2
3	Bakgrund	3
3.1	Läroplan för förskolan	3
3.2	Tidigare forskning	3
3.2.1	Högläsningens betydelse	3
3.2.2	Kompletterande läsning	4
3.2.3	Bibliotekets betydelse	4
3.2.4	Gemenskap vid högläsning	4
3.2.5	Återkoppling	5
3.3	Sammanfattning	5
4	Teoretisk ram	6
4.1	Sociokulturell teori	6
5	Metod	7
5.1	Urval	7
5.1.1	Kastanjens förskola	7
5.1.2	Blåklockans förskola	8
5.1.3	Ekorrens förskola	8
5.2	Genomförande	8
5.3	Etiskt ställningstagande	8
5.4	Reliabilitet och validitet	8
5.5	Analys/bearbetning	9
6	Resultat	10
6.1	Planerad och oplanerad läsaktivitet	10
6.1.1	Läsning som rutin	10
6.2	Böcker som pedagogiskt verktyg	11
6.2.1	Grunden för lärande	11

6.2.2	Val av pedagogiskt verktyg	11
6.2.3	Arbeta med pedagogiskt verktyg	12
6.3	Förskolläraernas syn på högläsning	13
6.4	Sammanfattning	13
7	Diskussion	15
7.1.1	Böckernas betydelse	15
7.1.2	Kompletterande läsning och arbetssätt med böcker	15
7.1.3	Språkutveckling	16
7.1.4	Sociokulturell teori kopplat till resultat	17
7.2	Metoddiskussion	17
7.3	Didaktiska konsekvenser	18
7.3.1	Vidare forskning	19

1 INLEDNING

Högläsning i förskolan är viktig och betydelsefull för förskolebarn i alla åldrar eftersom det gynnar barns senare läs- och skrivutveckling. Språkutvecklingen gör att det lilla barnet blir nyfiskt på det skriftliga språket och det fungerar som en ingång till vuxenvärlden. *Läroplan för förskolan* (98, rev 2016, s. 7) framhåller barns rätt till att utveckla sin språkutveckling. Förskolan har en betydelsefull roll när det gäller att väcka barnets intresse för den skriftspråkliga världen. Forskare pekar på att kraven på en god läs- och skrivförmåga har blivit större än tidigare eftersom det ställs högre krav på barnens språkmedvetenhet i förskoleklass, det behöver därför introduceras på ett stimulerande sätt för förskolebarnen (Svensson 2009, ss. 3-4). Forskning visar också på att vårdnadshavare inte läser tillräckligt mycket för barnen i hemmet för att de ska kunna stimulera deras språkutveckling (Svensson 2009, s. 1). Det är således viktigt att förskolan kompletterar hemmet och erbjuder barnen den här kompetensen. Förskolan ställs inför en utmaning när det gäller att kunna komplettera hemmet och barnens tidigare erfarenheter av högläsning. Forskning om språkutveckling visar på vikten av högläsning för barn, både hemma och i förskolan (Carlis, DiBara Crandell & Silverman 2013; Kindle 2011; Svensson 2009). Vi ser det därför som relevant och angeläget att undersöka förskollärares syn på högläsning och hur de går tillväga när de använder litteratur i verksamheten.

2 SYFTE

Syftet med den här studien är att undersöka hur förskollärare ser på högläsning och hur de använder sig av detta i den dagliga pedagogiska verksamheten. Det här vill vi undersöka med hjälp av dessa frågeställningar:

- Är högläsning en planerad aktivitet i den pedagogiska dagliga verksamheten?
- Hur arbetar pedagogerna med böckerna vid högläsning?
- Hur ser förskollärare på högläsning i förskolan?

2.1 Begreppsdefinitioner

Här definieras hur vi förstår och tillämpar de begrepp som är centrala i vårt arbete:

2.1.1 Högläsning

Att läsa en bok/saga/berättelse högt för barn. En sändare som sprider budskapet och en mottagare som tar emot budskapet.

2.1.2 Litteracitet:

Läs- och skrivkunnighet.

2.1.3 Språkutveckling

Ett samlingsord för ordförråd, läs- och skrivinlärning och språkförmåga.

2.1.4 Den fria leken

När barnen själva under dagen styr upp lekar utan att någon förskollärare leder en aktivitet benämns det som den fria leken.

2.1.5 Pedagogiskt verktyg

Pedagogik står för läran om utbildning/lärande. Pedagogiskt verktyg är ett verktyg som förskollärare använder för att stimulera till lärande. En bok om matematik kan vara ett pedagogiskt verktyg eftersom det då är ett verktyg som kan användas när de stimulerar till lärande inom matematik.

2.1.6 IKT

Information och kommunikationsteknik.

3 BAKGRUND

Högläsning i förskolan har under flera år varit i fokus för forskning. Dock är mycket av denna forskning internationell, vilket ibland gör det svårt att jämföra med den svenska förskolans verksamhet då det kan finnas skillnader i verksamheterna. Vi kommer här att presentera styrdokument som har betydelse för vårt ämne, följt av en översikt kring tidigare forskning.

3.1 Läroplan för förskolan

Lpfö (98, rev. 2016, s 7) ställer krav på att språk och lärande ska gå samman i förskolans verksamhet och betonar att förskolans uppgift är att stimulera varje barns språkutveckling. Det är förskolans uppdrag att utveckla barnens språkförmåga, i talspråk och ordförråd. Lpfö framhåller även betydelsen av att verksamheten ska utveckla barnens förmåga att leka med ord, berätta, uttrycka tankar, ställa frågor, argumentera och kommunicera med andra (s.10). Vidare betonas det att det är förskollärares ansvar att barnen blir stimulerade i sin språk- och kommunikationsutveckling. För att kunna sträva mot att alla barn uppnår mål inom språkutveckling är det förskolans uppdrag att ”komplettera hemmet genom att skapa bästa möjliga förutsättningar för att varje barn ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt” (s. 13).

3.2 Tidigare forskning

3.2.1 Högläsningens betydelse

Kindle (2011) framhåller att högläsning är viktigt för barnens språkutveckling genom att det utvecklar barnens ordförråd och läs- och skrivinläring. Pentimonti och Justice (2009) bekräftar högläsning som viktig just för läs- och skrivinläring, precis som Kindle framhåller. Carlis, DiBara Crandell och Silverman (2013) belyser högläsningens kvalitet och hur ofta högläsningen sker. Även dessa forskare menar att högläsning är effektiv undervisning för små barn och att det gör det lättare för barn att uttrycka sig utifrån sitt ordförråd. Svensson (2009) belyser även vikten av högläsning och hur det påverkar barn språkutveckling som fonologisk medvetenhet, ordförråd och bokstavskunskap. Dominkovic, Eriksson Fellenius (2006, ss. 13-14) belyser lässituationer som betydelsefullt eftersom det ger barnen en förståelse för språkets upplägg i böcker och barnen får höra skillnad mellan språket i böckerna och talspråk. Genom att barnen i tidig ålder blir bekanta med ljudet i olika ord ger det större möjlighet för deras språkutveckling och de får även bekanta sig med grammatik genom högläsning. Författarna (s. 14) visar vidare att forskning tyder på att berättelseförmågan hos barn mellan fem och sex år har visat sig vara positivt för läsförmågan i förstaklass, och tredjeklassare som fått del av mycket högläsning i tidig ålder läser bättre än de som inte fått samma möjlighet. Lärares påverkan av högläsningen är något Kindle (2011) belyser och beskriver att det kan för barnen ge olika erfarenheter och upplevelser beroende på val av läsning. Kindle (2011) beskriver två tillvägagångssätt då läraren tillämpar högläsning som en aktivitet, estetiskt och efferent. Vid en *estetisk* läsning lever sig läsaren ”genom en berättelse och upplever dess erfarenhet och värld” medan läsaren vid en *efferent* läsning ”väljer ut och tar med sig något ur texten, t.ex. det han eller hon uppfattar som textens idé”. Svensson (2009) menar även att litteracitet är viktig och beskriver att det inte bara handlar om läs- och skrivkunighet utan även kunskap att kunna tolka texter, förstå budskap och läsa mellan raderna. Körling (2012, s.18-21) betonar

vikten av att som läsare kunna ändra sin röst från talspråk till skriftspråk. Det är viktigt att ge röst till det som står skrivet i skrift och att läsaren ska kunna artikulera eftersom att vårt talspråk innehåller mestadels kroppsspråk och ofullständiga meningar. Med högläsningen tillkommer även, enligt Körling, andra aspekter som vi inte tänker på, så som grammatik, ord, begrepp, gemenskap, ordförrådets tillväxt samt spänningen och att stunden är innehållsrik. Högläsningen skapar möjligheter hos barnen och erbjuder dem en bredare förståelse för sin omvärld och en ingång till litteraturens värld. Vi kan därför oavsett ålder alltid läsa för varandra, menar Körling.

3.2.2 Kompletterande läsning

Carlis, DiBara Crandell och Silverman (2013), Kindle (2011) och Svensson (2009) beskriver att vårdnadshavare inte längre läser på samma sätt för barnen hemma vilket gör högläsning på förskolan betydelsefullt. Detta eftersom högläsning är viktigt för barns språkutveckling som nämdes i tidigare stycke. Något som forskarna belyser i det här sammanhanget är vårdnadshavarnas utbildning och de menar att det har betydelse för hur mycket och på vilket sätt de läser för barnen. På grund av mindre högläsning i hemmet är det betydelsefullt för barns språkutveckling att förskolan kompletterar hemmet i högläsningen. Kindle (2011) betonar att det är förskollärares uppgift att använda ett varierat språk och bjuda in till många dialoger under läsning för att alla barn ska ha samma chans med läs- och skrivinläringen inför skolstart. Carlis, DiBara Crandell och Silverman (2013) belyser vikten av att aktivera barns littericitet men menar även på att det tar tid från andra strävansmål som står i läroplanen för förskolan när högläsningdelen blir så omfattande för att komplettera hemmet med. Att förskolan ska komplettera hemmet är även något som framhålls i Lpfö 98 (rev. 2016 s. 13), för att kunna ge varje barn de bästa möjligheterna till att utvecklas och kunna vara en del av samhället.

3.2.3 Bibliotekets betydelse

Körling (2012, s.18-21) framhåller även betydelsen av biblioteksbesök för att stärka barnets senare upplevelser av litteratur. Författaren beskriver att ett bibliotek kan vara en ovanlig miljö för de barn som inte är vana vid att vistas i en sådan miljö. Dock är vikten av att barnen ska bekanta sig med böckerna större än att erbjuda de biblioteksbesök. Körling lyfter upp problematiken och beskriver vikten av att hålla i en bok, bläddra, känna, lukta, smaka, men främst skapa en förståelse kring vad en bok är. Det räcker med att barnet tittar på omslaget och att förskolläraren tar det egna initiativet till att läsa för barnet och försöker skapa en inbjudande miljö så att barnets intresse fångas kring bokens innehåll.

3.2.4 Gemenskap vid högläsning

Vidare beskriver Svensson (2009) att kraven på en god läs- och språkförmåga ökar i takt med att samhället förändras. Det är därför betydelsefullt för barn i tidig ålder att få en god, språkrik och stimulerande miljö att vistas i. *Litteracitetsutveckling* tillhör förskolans uppdrag där barnen även delar en social samvaro och gemensamma upplevelser vid högläsning (Svensson, 2009, ss.3-7). Gemenskap vid högläsning är även något som Wedin (2012, s. 115) tar upp och beskriver högläsning som en betydelsefull stund för att få lugn och ro, och det bidrar till gemensamma upplevelser i sagorna. Detta sker när barnen samlas kring något som känns

spännande och lustfyllt och är värdefullt för barnen. Även om mycket fokus kring högläsning ligger på språkutveckling ska denna gemenskap inte underskattas av oss pedagoger.

3.2.5 Återkoppling

Betydelsen av att återkoppla med barnen efter högläsningen lyfts fram av Carlis, DiBara Crandell och Silverman (2013) efter en studie som de utfört. De lärare som deltog i studien fick vissa ord som de skulle återkoppla med barnen under dagen efter högläsningen och göra aktiviteter kring. Läraren fick till exempel ord som ”släkting” och barnen skulle då prata om sina släktingar och måla dem på en teckning. Återkoppling är även något som också Dominkovic, Eriksson Fellenius (2006, s. 27) belyser som viktig för att barnen ska lära sig språket. Resultatet från deras forskning visar att barn med normal språkutveckling gynnades av återkoppling medan barn med mindre språkutveckling behövde få orden mer konkretiserade.

3.3 Sammanfattning

Högläsningen och dess betydelse har en viktig faktor i förskolan, på många olika sätt för barns språkutveckling och även för en känsla av gemenskap. Det blir mer och mer viktigt att läsa i förskolan på grund av att det sker mindre högläsning i hemmen medan kraven på god språkutveckling i skolan och samhället ökar.

4 TEORETISK RAM

4.1 Sociokulturell teori

Vi har valt den sociokulturella teorin som en övergripande teoretisk ram i vårt arbete, vår förståelse av barns lärande och språkutveckling bygger på denna teori. Enligt den sociokulturella teorin blir vi tänkande varelser när vi kommunicerar och socialiseras genom språket. Språk har varit nyckeln till kunskapsutvecklingen sedan den första människan började kommunicera. Redan de minsta barnen formas av och med sin omgivning. I dagens samhälle finns det barn som vid ett års ålder redan har börjat lära sig hur olika teknikverktyg fungerar, så som surfplattor. Säljö (2015, s. 94) beskriver detta som ”orientering mot kommunikation”. Det tyder på att små barn redan i tidig ålder utvecklar ett intresse att vilja kommunicera muntligt och kroppsligt med andra. När barnet har tillägnat sig språket som redskap kan de socialisera sig själva. Vygotskij, som ses som ett ursprung till den sociokulturella teorin, menar att det finns medierade redskap att använda när vi tänker, talar och skriver. Det kan vara olika matematiska begrepp, mättekniker och vetenskapliga ord, men att det är språket som är redskapets redskap. Vygotskij använde begreppet ”den proximala utvecklingszonen” som ett sätt att förklara hur vi lär och utvecklas av varandra. Exempelvis, om två barn har samma kunskap kommer de inte lära av varandra utan det krävs olika utvecklingszoner. När vi lärt oss något nytt, öppnas det nya kunskapsdörrar och så går processen vidare. Vi står aldrig stilla och vilar på en utvecklingszon, utan vi utvecklas ständigt.

Säljö (2015, s. 94-102) menar att förmågan att kunna läsa av barnens utvecklingszon och utveckla undervisningen därefter är en uppgift som vilar på lärarna, det kan varken böcker eller datorer göra. Det som Säljö lyfter fram är relevant för vår studie som är inriktat på hur förskollärare arbetar med högläsning, där pedagogerna har som ansvar att ge barnen en pedagogisk språkrik lärandestund när de tillämpar högläsning. Genom att erbjuda en god språkrik miljö för barnen samt ge dem tid för tänkande och kommunikation bidrar förskollärarna till att barnen kan använda språket som redskap. Barnen lär sig vid interaktioner med andra barn och pedagoger, genom att det skapas olika samtal, spekulationer, intresset väcks och de kommunicerar och förmedlar tankar och erfarenheter mellan varandra. Det ligger i linje med det som betonas i den sociokulturella teorin, vilken lyfter fram att vi blir tänkande varelser i sociala sammanhang. Genom att placera barnets tänkande i fokus, där de erbjuds stimulerande miljöer genom högläsning, kan förskollärare bidra till goda förutsättningar för att barnet ska få en bra skriv- och läsinlärning.

5 METOD

I vår studie har vi valt att använda en kvalitativ metod där vi utfört individuella intervjuer. Vi valde att intervjua åtta förskollärare i två olika kommuner, fyra i varje kommun. Vid intervjuerna kommer vi att använda oss av semi-strukturerade intervjuer. Det betyder att vi kommer utgå från en intervjuguide (se Bilaga 1) där det finns formulerade frågor som samtidigt är utformade så att de leder till öppna svar och möjlighet till följdfrågor (Bryman 2011, s, 415).

Ansvar delades upp mellan oss på så sätt att vi båda deltog under alla intervjusamtalen, den ena ställde frågor och den andra satt bredvid och tog hand om ljudinspelningen samt tog fältanteckningar om det skulle bli aktuellt. När de inspelade intervjuerna transkriberades satt vi båda två samtidigt med varsin ljudinspelning i ett avskilt, ostört rum. Vi skrev sedan ner det i ett gemensamt dokument då vi avlyssnade ljudinspelningarna. Det här gjorde vi med hörlurar och avlyssnade mening för mening och skrev ner utsagorna i exakta uttalanden för att ingen missuppfattning ska ske vid resultat.

Innan vi gjorde våra kvalitativa intervjuer kontaktade vi förskolechefen för den aktuella förskolan för att få ett godkännande på att utföra våra intervjuer. Därefter kontaktade vi förskolorna. Personalen på förskolorna fick ett missivbrev (se Bilaga 2) där vi beskriver vårt forskningsämne och att vi förhåller oss till de forskningsetiska kraven när vi utför vår studie.

5.1 Urval

Valet av förskolor grundade sig i ett bekvämlighetsurval (Trost 2005, s. 120), detta eftersom vi valde tre förskolor som redan var kända för oss. Förskolorna ligger i två olika kommuner och båda kommunerna ligger i sydvästra Sverige och de är ungefär lika stora. Vi såg det som en utmaning att undersöka om det fanns olikheter mellan de två förskolorna då de tillhörde olika kommuner. Vi valde att intervjua utbildade förskollärare och det var sammanlagt åtta stycken förskollärare som deltog i studien vilket vi önskade att få innan utförandet av undersökningen. Alla vi intervjuade var kvinnor vilket inte var ett val vi gjorde utan det arbetade bara kvinnor på de förskolor vi intervjuade. De som vi intervjuade hade olika lång arbetserfarenhet inom förskolläraryrket. Namnen på förskolorna och de deltagande i den här undersökningen är fiktiva.

5.1.1 Kastanjens förskola

På Kastanjens förskola intervjuade vi Mette, Jonna, Jelena och Nina. Mette har varit förskollärare i 23 år och har arbetat på förskolan i 8 år, hon arbetar med barn som är 3 år. Jonna har varit förskollärare i lite mer än ett år och arbetar på förskolan i 11 månader och arbetar med de yngsta förskolebarnen. Jelena har varit förskollärare i 13 år och har arbetat på förskolan i sju år och arbetar idag med de äldsta förskolebarnen. Nina är den som varit utbildad längst och har varit förskollärare i 30 år, hon har arbetat utanför förskoleverksamheten i några år och har arbetat på förskolan i ett år. Nina arbetar med barn som är 4-5 år.

5.1.2 Blåklockans förskola

På Blåklockans förskola intervjuade vi Hanna, Karin och Sara. Hanna har varit förskollärare i 28 år och har arbetat på förskolan i 8 år och arbetar med barn i åldern 1-5 som även Karin och Sara gör. Karin har arbetat som förskollärare i snart fyra år och på sin förskola i två månader. Sara har arbetat som förskollärare i fem år och på förskolan i två år.

5.1.3 Ekorrens förskola

På Ekorrens förskola intervjuade vi en person, Agneta. Hon har arbetat i fyra år och varit på sin förskola i åtta månader och arbetar med barn 3-4 år.

5.2 Genomförande

Vi satt tillsammans och skrev missivbrev och intervjuguiden som vi sedan skickade ut till två förskolechefer i olika kommuner och deras berörda personal efter vi fått godkännande av cheferna. När det gäller Kastanjens förskola bokade vi in fyra intervjuer under samma dag. Vi var båda delaktiga under alla intervjuer under studien där en av oss ställde frågor och den andra tog fältanteckningar och skötte ljudinspelningen via våra telefoner. Vi fick inte den respons från Ekorrens förskola som vi förväntat oss och fick därför göra ett snabbt beslut att höra av oss till ytterligare en förskola, Blåklockans förskola. Där gjorde vi tre intervjuer dagen efter vi skickade ut mejlet. Sedan gjorde vi vår sista intervju på Blåklockans förskola. Alla intervjuer genomfördes i ett avskilt rum på vardera förskola.

5.3 Etiskt ställningstagande

Vi har under utförandet av vår studie tagit hänsyn till de forskningsetiska krav som forskare måste förhålla sig till i sin forskning. Till en början skickade vi ut ett missivbrev som förklarade arbetets syfte där informationskravet tillgodosågs därigenom. I missivbrevet var vi noggranna med att lyfta upp att deltagandet är frivilligt, och att det går att avbryta medverkan i intervjun när som helst vilket ingår i samtyckeskravet. Vi beskrev även konfidentialitetskravet som går ut på att alla namn i studien är fiktiva. Förskolans och personalens namn är påhittade i studien. På så sätt värnar vi om de deltagandes anonymitet i vår studie. Det här bidrar till att utomstående som kommer att ta del av studien inte kan identifiera de personer och förskolor som medverkat. Genom att även informera om att all insamlad data kommer att tas bort, då det endast används till vår studie uppfylls slutligen nyttjandekravet. Våra ljudinspelningar samt dokumenten med transkriberingen ska raderas när undersökningen är godkänd (Vetenskapsrådet 2002).

5.4 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet står för tillförlitlighet och att resultatet skulle bli detsamma om studien gjordes om på samma sätt, vilket ställer krav på forskaren i kvalitativ forskning (Bryman, 2008, s. 415 & Trost, 2005, s. 113). I vårt fall kan det vara så att förskollärarna får mer utbildning inom högläsning och då även hade ändrat sina svar vid en ny studie. Trost (2005, s. 112) beskriver vikten av att intervjuaren vid kvalitativa studier behöver vara uppmärksam, detta eftersom exempelvis felsägning och missuppfattning kan påverka reliabiliteten. Vi tillgodosåg reliabiliteten i vår studie genom att vi båda var närvarande vid alla intervjutillfällena och att

alla utsagorna spelades in via en ljudinspelare, detta så att ingen missuppfattning kunde ske senare då den insamlade datan skulle analyseras. Vi tog även hänsyn till reliabiliteten genom att undvika stress för de intervjuade då vi bokade tid för vår intervju. Intervjun skedde i ett avskilt rum, inte i barngruppen, för att minska stressnivån, vilket skulle kunnat få negativ påverkan på svaren.

Validitet står för studiens trovärdighet. Det betyder att studiens syfte ska mäta det den är avsedd att mäta, den måste hålla sig till studiens syfte och frågeställningar. Vid vår kvalitativa studie ligger strävansmålen att komma åt vad informanterna anser om högläsning i förskolan och i vilken mån de använder sig av böckerna i den dagliga verksamheten. När vi utför vår studie var det viktigt att visa ett intresse för det valda forskningsområdet för att vi skulle lyckas förstå vad den intervjuade menade då intervjun ägde rum. Genom att visa ett intresse inkluderas vi som forskare i samtalsämnet genom att vi ställde frågor till den intervjuade och visade vart intresse för varför den svarade som den gjorde (Trost 2005, s. 113).

5.5 Analys/bearbetning

Vi har använd oss av Giorgis analysmodell (Kvale & Brinkmann 2009, s. 221) som bygger på den fenomenologiska filosofiska teorigrunden, när vi bearbetade intervjumaterialet. Den här analysmodellen är lämplig när datan som ska bearbetas innefattar en mindre mängd utsagor, vilket i vårt fall rör sig om åtta intervjuer med förskollärare på tre förskolor. Analysmodellen används på så vis att vi drar samman informanternas yttranden och omformulerar dem till kortare utsagor. Det som framgår tydligt från intervjuerna formuleras om till några få ord där deras uttalanden kortas ner. Utifrån syftet från studien valde vi att ställa nio frågor till förskollärarna i vår studie.

Vi använde Giorgis analysmodell på följande sätt:

Vår analys har genomförts i fem steg utifrån Giorgis analysmodell. Det första steget var att vi läste igenom samtliga utsagor för att få en helhetsuppfattning. Det här gjorde vi tillsammans och vi diskuterade hur vi uppfattade de olika intervjuerna för att se om våra upplevelser stämde överens. I nästa steg konstaterade vi de olika utsagorna som uttrycktes av informanterna. De uttalanden som överensstämde ströks under, vilket underlättade för oss då olika teman skulle skapas i nästa steg. I det tredje steget tematiserade vi informanternas utsagor, olika teman skapades och de övriga uttalanden togs bort. De olika teman skapades utifrån utsagorna från våra informanter, vi skapade dem gemensamt då vi satt med varandra och kunde urskilja olika mönster i informanternas utsagor. Det här bildade resultatets tema. I det fjärde steget kortades meningsenheterna ner till kortare meningar för att sedan bilda en kod som vi kopplade till studiens syfte. Avslutningsvis sammanfattade vi vårt resultat under utsagor utifrån våra frågeställningar (Kvale & Brinkmann 2009, s. 221).

6 RESULTAT

Det här kapitlet är uppdelat i tre delar, vilket utgår från våra frågeställningar. Vidare har vi använt underrubriker vilka utgår från teman som vi har urskilt då vi analyserade intervjumaterialet. Citaten är exakta för att få fram korrekt utsaga.

6.1 Planerad och oplanerad läsaktivitet

6.1.1 Läsning som rutin

Flertalet av informanternas utsagor visar på att förskollärare arbetar med högläsning i den pedagogiska vardagliga verksamheten. Med läsning som rutin menar vi att läsningen ofta sker efter lunchen med syfte att skapa en lugnande inverkan på barnen samt vid den vilostund på dagen som många förskolor har som rutin. Detta uttrycks av en förskollärare:

Oftast spontana situationer, om man tänker i den löpande leken. Antingen att ett barn kommer och säger kom lisa vi går och läser en bok eller att ja säger kom så går vi och läser. Vi har även läsvila efter maten med halva vår grupp för att den andra halvan sover. Så en gång varje dag har vi planerad läsning inbokad i den dagliga verksamheten.

(Mette)

Den här läsrutinen som sker efter lunchen är något som samtliga förskolor i den här studien har som daglig rutin. Hanna betonar att läsning kan ha en positiv verkan om barngruppen är uppe i varv eftersom högläsning gör att barnen ofta kommer och sätter sig. Informanterna berättar även att det sker spontan läsning under dagen då barnen kommer med en bok och önskar att förskolläraren ska läsa ur boken. Mette och Sara förklarar även att det kan vara de som uppmuntrar till lästund under dagen.

Agneta och Nina menar att de har svårt att fokusera på högläsningen då de samtidigt måste ha uppsikt över de övriga barnen i barngruppen. Nina berättar även att de möblerat om på avdelningen just för att få en bättre uppsikt från soffan där många lässituationer äger rum. "Vi har möblerat om med soffan på avdelningen för att kunna sätta sig och ändå ha koll på avdelningen". De spontana lässituationerna sker ofta mitt på dagen under den fria leken. Agneta och Jelena talar även om att det inte alltid är möjligt med läsning i den fria leken. Jonnas utsagor visar att högläsning är ett ämne hon brinner starkt för. Hon berättar att hon haft högläsning vid många olika tillfällen, som till exempel måltider, vilostunder och som ett pedagogiskt verktyg. Barnens intresse är något som hon uppmärksammar och hon utforskar gärna detta med hjälp av böcker som en metod för barnen att lära sig saker. Det uttrycks av Jonna:

Vi hade en grupp som var väldigt intresserade av bilar och fordon och då kopplade jag på "Halvan och fordonen" och då kopplade jag på boken där, så man använder boken för att de är härligt att läsa i sig men också som en metod för att lära sig om saker.

(Jonna)

Jonna berättar även att läsningen kan ske när som helst men att det är viktigt att förskollärarna gör det på ett genomtänkt sätt eftersom läsningen ska tas på allvar.

6.2 Böcker som pedagogiskt verktyg

6.2.1 Grunden för lärande

I det som Sara formulerar framkommer det att förskollärare kan hoppa över många aktiviteter, men inte högläsning. Högläsning som aktivitet har en stor inverkan på barnen enligt Sara och Agneta, för enligt de två förskollärarna har de fått uppfattningen att barnen får böckerna bortprioriterade i hemmet. Sara uttrycker detta:

[...] jag tycker att föräldrar kan lätt prioritera bort det, det är så lätt att barnen hamnar framför en surfplatta och tv så jag kan tycka att vi har ett större ansvar att läsa högt för barnen än att erbjuda it kompetens för vi ska ändå komplettera hemmet och idag är de precis det som är komplementet.

(Sara)

Därför anser Sara att verksamheten har ett större ansvar idag än förr när det gäller att erbjuda böcker i förskolans verksamhet. Det vilar ett stort ansvar på förskollärarna när det gäller att läsa högt för barnen och komplettera hemmet. Jonna och Agneta lyfter fram hur viktigt det är med högläsning. Jonna påstår att det är en utav det viktigaste uppdragen i hennes arbete, och Agneta lyfter fram hur viktiga böcker är för läs- och språkinläringen för barnets senare språkutveckling. Karin och Nina ser enbart positivt på högläsning. Karin uttalade sig speciellt kring barnens intresse för språk, berättelse och fantasi, medan Nina lyfte upp vikten av att skapa en bild för barnen och öppna upp dörrar för dem. Karin beskriver detta:

[...]just det här att jag ser att barnen lär sig. Att de blir intresserade av böcker och språket, berättelser och att de får en fantasi.

(Karin)

Att erbjuda barnen en helt annan värld genom böcker är något som Nina ansåg som viktigt och hon beskriver det som en inre drivkraft för henne som pedagog. I Jelenas utsagor fick vi fram att hon tycker att det är viktigt med högläsning men att det kan vara svårt att få till det med en stor barngrupp. Hon förklarade att de gärna vill berätta och prata om boken, men att det oftast spårar ur och då är de inte kvar i bokens innehåll längre utan börjar prata om annat som inte utgår från boken. Hon menar att det är lättare att bara läsa för två till tre barn eftersom de då kan de hålla sig till innehållet och bilderna och ge barnen talutrymme. Jelena uttrycker detta:

[...] Det vill gärna spåra ur, börjar ett barn så är vi sen helt plötsligt inte kvar i boken och då ska de berätta något annat, därför är det mycket lättare om man bara läser för 2-3 barn för då kan man mer hålla sig och låta barnen bli mer delaktiga som de ska vara.

(Jelena)

6.2.2 Val av pedagogiskt verktyg

När böcker ska väljas inför högläsningen beskriver samtliga förskollärare att det både är de själva och barnen som väljer böcker. Jonna och Karin berättar att när det är läsning för de stora barnen brukar förskolläraren välja bok. Det beskrivs av Jonna på följande sätt:

[...] jag tycker alltid att jag kan jobba med att göra ännu bättre medvetna val av böcker och varför jag väljer en bok så att jag inte bara tar den ur hyllan, för det kan också bli att

man inte är fullt seriös med det. Man bör ha en mer medveten tanke kring varför man väljer att läsa en bok

(Jonna)

Jonna förklarar detta med att de kanske arbetar med ett speciellt ämne. Karin brukar läsa kapitelböcker för de stora barnen och väljer då bok. De flesta förskollärare pratar även om att barnen får välja bok och som Hanna berättar "Om du inte har möjlighet att läsa under den fria leken när de kommer och säger att de vill att du ska läsa så kan man säga ja men vi tar det sen på läsvilan, för då har man ändå mötts på halva vägen". Karin berättar att de brukar läsa bok på smartboarden efter lunch och att hon då brukar välja bok. Under den fria leken får barnen däremot välja bok. Nina och Mette berättar hur barnen får vara med och låna böcker på biblioteket och när de går till bokbussen. Det brukar då vara ett par barn som följer med och som får välja böcker. De båda förskollärarnas utsagor visar att barnen självständigt får låna de böcker som de verkar intresserade av, även om de ofta bara går efter bilden på framsidan. Förskollärarna lånar också böcker till barnen på biblioteket och bokbussen.

6.2.3 Arbeta med pedagogiskt verktyg

De flesta av informanterna berättar att de kan ta upp olika viktiga samtalsämnen genom böcker. Att ta upp normbrytande samtalsämnen är något som förskollärarna tar hjälp av i böckerna. Är det till exempel ett problem i barngruppen kan böcker vara ett bra sätt att ta upp ämnet på eftersom de då inte handlar om barnen på förskolan utan om barnen i böckerna, berättar Nina. Både Nina och Jonna belyser att det är positivt att ta upp ämnet i bokform och att de då kan prata mer om detta ämne. Något som Jonna också tog upp, men som även Karin nämnde, var vikten av medvetna val vid böcker. Jonna berättar om hur hon läst en bok från 1970-talet när vi pratar normbrytande samtalsämnen "Visst har man tagit ner böcker från 70 talet som sticker ut och känt oj den här boken lägger jag på hyllan för det var ingen höjdare men det är lätt hänt när man inte är medveten om bokval [...]. Jonna berättar även om böcker som kan läsas med endast text och inga bilder samt böcker med endast bilder och ingen text på sidorna för att på olika sätt stimulera barnens fantasi. När Jonna använder böcker brukar hon ställa flera frågor kring bilderna och gå "bildpromenad":

[...] Jag har även jobbat med att man går på bildpromenad med barnen och först fokuserar på bilderna och ställer frågor som "vad tror ni den här boken handlar om" och så kollar vi på bilderna och pratar utifrån bilderna och sen när vi har gjort det så kopplar vi på texten, ahaa ni fick vi veta helt andra saker. Då kan vi jobba med att vissa saker säger bilderna oss men andra saker säger texten oss, så när vi inte har texten så vet vi inte det utan då har vi bara den här historien.

(Jonna)

Det är flera av informanterna som berättar att de läser kapitelbok för de äldre barnen, de böckerna är då utan bilder. Kapitelböcker använder de för att barnen själva ska kunna fantisera om bilderna och måla upp egna bilder av vad som berättas i boken.

6.3 Förskollärarnas syn på högläsning

När Jonna ser tillbaka på sitt arbetssätt anser hon själv att hon har läst för lite, eftersom att det är en sådan viktig aktivitet. Under hennes uttalande berättade hon att förskollärare oftast läser vid övergångar för att underhålla barnen under tiden då den andra aktiviteten förbereds. Jonna anser att det här arbetssättet inte är bra och hon uttrycker detta:

[...] högläsning är precis lika viktig som när man arbetar med språk och matematik. Högläsning borde också få ha den viktigaste tiden på förmiddagen när barnen är vakna och pigga. Förskollärarna får inte missbruka högläsningen eftersom att betydelsen av högläsning är oerhört viktig för barnet [...]
(Jonna)

Genom åren har Jonna läst mer och mer för barnen och hon har också deltagit i flera olika nätverk i kommunen som arbetar med språket vid högläsning, men även hur man ställer frågor till barnen kring böckerna. Mette förklarade att hon försöker läsa mycket för barnen men att hon vill läsa ännu mer för barngruppen, men det är inte alltid som tiden räcker till. Precis som Mette, relaterade Nina detta till de stora barngrupperna och att det är svårt att finna den rätta tiden för högläsningen. Nina anser att det är svårt att sätta sig ner och hålla i högläsningen som en aktivitet, men att hon mer än gärna vill läsa för barnen. Även Mette och Jelena har gått flera utbildningar där vikten av barns läs och skriverfarenhet för senare åldrar har lyfts upp. Barnet hör det talade ordet och lär sig av det, och enligt Hanna är det väldigt bra med högläsning över lag. Karin arbetar med böcker på så sätt genom att de försöker läsa dagligen för barngruppen eftersom att hon arbetar gärna med böcker eftersom att hon är medveten om betydelsens vikt av högläsning för barngruppen. Det här sker både vid bestämda och spontana tillfällen. Vid de bestämda tillfällena är det förskollärarna som har aktiviteten styrd och inplanerad i verksamheten, och vid de spontana är det barnen som tar initiativet och kommer fram med en bok och vill att förskolläraren läser för dem. Sara och Agneta påstår att de har båda blandade erfarenheter av hur de har arbetat med böcker och högläsning i förskolan. Eftersom de båda har arbetat på flera olika förskolor i kommunen lyfter de upp att det har sett olika ut beroende på vart de har arbetat. De berättade båda att på vissa förskolor har högläsning haft en stor betydelse i den dagliga verksamheten, medan på andra ställen har böckerna inte varit viktigt i verksamheten och att det har prioriteras bort. Idag läser de båda förskollärarna dagligen för sin barngrupp och de arbetar nivå-anpassat med böckerna, det vill säga att de anpassar böckerna utifrån den barngrupp som de har. Agneta säger vidare: ”Man kan aldrig läsa för mycket”. Informanterna som blev intervjuade tog lärarexamen under olika årtal. Något som framkom under intervjuerna var att de förskollärare som tog lärarexamen innan 1990-talet uttrycker sig i sina utsagor på så sätt att de visar att de uppskattar högläsning och de tycker det är en bra aktivitet men inte mer än så. Det skiljer sig dock från de förskollärare som har en nyare lärarexamen, deras utsagor visar att de har en bredare syn på högläsning och betonar vikten av högläsning som aktivitet. Dessa förskollärare anser att just högläsningen är en utav de viktigaste uppgifterna i deras arbete.

6.4 Sammanfattning

I våra intervjuer framkommer det att flera informanter har tidigare erfarenheter och vet vilken betydelse högläsning för barnets läs och skriverfarenhet i senare åldrar, men förskollärarna

anser att det inte finns tillräckligt med tid för att utföra aktiviteten som de hade velat. Förskollärarnas utsagor tyder på att de helst arbetar i mindre barngrupper vid högläsning. De uttrycker en önskan om att få arbeta med ett par barn åt gången. Tiden är det som har en stor betydelse i verksamheterna när det gäller att kunna tillfredsställa förskollärarnas önskan om mindre läsgrupper och de känner sig ofta hämmade av tidsbristen. De flesta av våra informanter berättar att de gärna läser böcker och vissa nämner att de använder sig av böcker som ett pedagogiskt verktyg. Högläsningen ser olika ut på förskolorna i vår studie. Vissa förskollärare läser helst böcker helt utan text och använder ”bild-promenader” som metod där de berättar utifrån bilderna, medan andra hellre läser kapitelböcker med bara text för att sätta igång barnen fantasi.

Sara läser böcker genom IKT och använder sig av en smartboard för att få alla barnen delaktiga, detta för att alla barnen då ser bilderna och kan vara med och diskutera utifrån dem. Samtliga förskollärare ser positivt på högläsning och ser det som en viktig aktivitet i förskolan, men alla verkar inte förstå hur viktig högläsningen är. Vissa uttrycker att de ser det mer som en daglig rutin medan andra ser det mer som ett pedagogiskt verktyg. Vårt resultat visar att alla de intervjuade förskollärarna i ena kommunen inte fått någon kompetensutveckling på sin arbetsplats, medan tre av fyra förskollärare i den andra kommunen fått ta del av olika större projekt och föreläsningar kring högläsning och boksamtal. Resultatet av intervjuerna visar, trots detta, på att kompetensen kring högläsning inte verkar skilja sig i någon högre grad mellan förskollärarna i de två kommunerna.

7 DISKUSSION

Nedan diskuterar vi resultatet från våra semi-strukturerade intervjuer kopplat till tidigare forskning och till den teoretiska ramen. Kapitlet är uppdelat i olika delar efter våra frågeställningar och resultat.

7.1.1 Böckernas betydelse

Genom vår forskning kan vi förstå att böcker bör ha en mer framträdande roll i förskolan (Carlis, DiBara Crandell & Silverman 2013; Kindle 2011; Svensson 2009). Genom vårt resultat framgår tydligt hur förskollärarna arbetar med böckerna, och också om det sker som en planerad eller spontan aktivitet. Utsagorna från informanterna visade tydligt att böckerna finns tillgängligt för barnen. Det är antingen förskolans böcker eller lånade böcker som finns på avdelningarna. På vissa förskolor är det via bokbussen som pedagogerna kommer åt de lånade böckerna och sedan introducerar dem för barnen. Då finns böckerna på förskolan i en månad och sedan kommer bokbussen åter igen på besök och det lånas nya böcker. Genom bokbussen får förskolorna ett stort utbud av böcker och barnen får tillgång till ett varierat material som uppdateras en gång i månaden. I Carlis, DiBara Crandell och Silvermans (2013) studie lyfts kvalitét och tid fram som viktiga parametrar vid högläsningen. Våra informanter, däremot, beskrev högläsningssituationerna som pressade på grund av brist på tid och förskollärarna känner att uppsikten också måste vara på de andra barnen i barngruppen. Därför är det ibland svårt att läsa under den fria leken när barnen tar initiativ till högläsning. Våra informanter berättade att en läsning per dag är något som de har planerat, det brukar oftast vara efter maten då en kort vila ska hållas för barngruppen. Precis som forskningen lyfter fram är det emellertid bra att böckerna finns tillgängligt för barnen eftersom böckerna har en stor inverkan på barnets senare språk- och skrivinläring (Carlis, DiBara Crandell & Silverman 2013; Kindle 2011; Svensson 2009)

7.1.2 Kompletterande läsning och arbetssätt med böcker

Under utsagorna från vissa informanterna framkom det att förskollärarna föredrar att arbeta så att de tar bort texten i böckerna och endast fokuserar på att läsa bilderna. Vid en sådan här läsning är det barnen som driver aktiviteten och det behövs inget ordförråd för att läsa sagan, utan alla barn kan läsa bilderna i böckerna. På så sätt blir barnen inkluderade och delaktiga under högläsningen och de samtalar och diskuterar kring de erfarenheter som de får av bilderna. Kindle (2011) benämner denna aktivitet som estetisk läsning, där förskolläraren erbjuder barnet en berättande miljö och tillåter dem att leva sig in i berättandets värld där de får tid för att diskutera och samtala kring sin upplevelse och erfarenhet av boken. Under en intervju berättade en förskollärare att det är viktigt att skapa en bild för barnen kring boken och öppna upp nya dörrar för dem. Genom att börja diskutera kring bokens framsida och ställa frågor redan i början av boken är en oerhört viktig metod. Informanten berättade vidare att hon genom att under flera år ha deltagit i ett nätverk i kommunen har lärt sig hur förskolläraren kan ställa rätt frågor till barnen och inte bara läsa rätt och slätt utifrån boken. Även Körling (2012) betonar vikten av läsarens talspråk, att kunna artikulera och ändra rösten från talspråk till skriftspråk eftersom att det är viktigt att ge röst åt det som står skrivet. Informanten belyser även för oss att det är viktigt att göra pedagogiska medvetna val och att

ta högläsningen på allvar men även välja bok med omtanke. Under åren har informanten lärt sig att hon inte läser för sig själv utan att det är för barnen. Det är här viktigt att skapa och erbjuda en social samvaro och känna en gemenskap vid aktiviteten, detta är fokus för hennes högläsning idag. Förr arbetade informanten med böckerna genom att läsa klart dem, hon fokuserade endast på att läsa färdigt boken och inte inkludera något annat under aktiviteten. Genom åren och efter utbildningen har hon fått en annan syn på böcker och dess användning i den dagliga verksamheten. Svensson och Wedin (2012) betonar, på ett liknande sätt, att högläsningen är en ingång till den sociala och gemensamma tillvaron där barnet får tillgång till en betydelsefull stund.

Utifrån det som våra informanter uttrycker i intervjuerna framträder att det inte förekommer lika mycket högläsning i hemmet längre jämfört med tidigare. I vårt styrdokument står det skrivet att förskolan ska komplettera hemmet och det här är något som vissa informanter lyfte upp. Informanternas utsagor visar på att de erfar att barnen inte får ta del av högläsning i hemmet i jämfört med tidigare. De anser därför att deras uppdrag att komplettera hemmet vad det gäller högläsning i verksamheten är viktigare nu än förr. Ett liknande mönster uttrycks också av flera forskare, vilka också framhåller förskolans betydelse att komplettera hemmet (Carlis, DiBara Crandell & Silverman 2013; Kindle 2011; Svensson 2009). Det är även något som Lpfö 98 (rev. 2016) belyser då läroplanen framhåller att förskolan är ett komplement till hemmet för att kunna ge varje barn bästa möjliga förutsättningar. Informanternas utsagor beskriver också att surfplattor och TV används mer än böcker och högläsning i hemmet. En av informanterna berättade för oss att de på sin avdelning har ett kapprumsbibliotek som går ut på att vårdnadshavare får låna hem böcker från förskolan men hon berättar också att det används alldeles för lite. Detta är kanske något som fler förskolor borde tillämpa.

7.1.3 Språkutveckling

När vi utformade vår frågeställning om hur förskollärare ser på högläsning i förskolan var vi intresserade av detta ämne, eftersom vi i vår utbildning fått mycket undervisning om högläsningens betydelse för barnens språkutveckling. Vi var nyfikna på om det skiljde sig från våra tankar och det som forskningen lyfter fram i ämnet. Som resultatet visar såg förskollärarna olika på högläsningen, vilket var beroende av hur längesen de tog sin examen. Den forskning som vi presenterat i vår bakgrund visar på hur betydelsefull högläsningen är för barns språkutveckling (Carlis, DiBara Crandell & Silverman 2013; Kindle 2011; Svensson 2009). Den är betydelsefull genom att den ökar barnens fonologiska medvetenhet och även ger barnet ett brett ordförråd (Svensson 2009) samt att den ger barn en förståelse för språkets upplägg genom att de får höra grammatik och lyssna på talspråk och språket i böckerna (Dominkovic, Eriksson och Fellenius 2006, ss. 13-14). Förskollärarna beskriver att det finns många aktiviteter i förskolan som de kan hoppa över men inte högläsning, detta eftersom det är så givande för barnen. Det finns även uttalanden i resultatet där en informant beskriver högläsning som bland det viktigaste i hennes arbete, liksom en annan informant säger att hon anser att hon aldrig kan läsa för mycket. En av informanterna lyfter upp matematik och beskriver högläsning som minst lika viktigt och att det bör prioriteras lika högt som en aktivitet på förmiddagen, när barnen är vakna och pigga och det är möjligt att få dem fokuserade. Carlis, DiBara Crandell och Silverman (2013) menar dock att högläsningen blir

viktig i dagens förskola på grund av att förskolan måste komplettera hemmet med läsning. Informanterna berättar att de arbetar på olika sätt med böckerna för att barnen ska utvecklas på bästa sätt och att de åldersindelar böcker och arbetssätt. De berättar även att de går bildpromenader med bilderböcker och pratar mycket om bilderna. Det överensstämmer med det som Kindle (2011) framhåller som en viktig uppgift för förskolläraren, detta eftersom det är lärarens uppgift att bjuda in till dialoger under högläsningen. Att bjuda in till dialoger gör att alla barn får samma chans till språkutveckling. Högläsning är även något som kan lugna barnen under dagar då det är stökigt i barngruppen, framhåller flera informanter. En av förskollärarna beskriver en högläsningstund vid ett sådant stökigt tillfälle som lugnande eftersom det hjälper barnen att fokusera på något. Det här är även en aspekt som Wedin (2012) belyser som en avslappnande aktivitet, men menar också att det är betydelsefullt för gemenskapen då barnen tillsammans med förskolläraren kan skapa upplevelser genom sagan.

7.1.4 Sociokulturell teori kopplat till resultat

Vi kan relatera den sociokulturella teorin till utsagorna som framkom under intervjuerna på så sätt att teorin betonar att språket är barnets redskap. När barnet har tillägnat sig språket som redskap kan de socialisera sig själva. Som det har beskrivits tidigare i vår teoretiska ram är en social samvaro samt en gemenskap något som sker under högläsning och ett aktivt deltagande från förskolläraren. Precis som den sociokulturella teorin beskriver, visar informanternas uttalanden på att de har erfarenheter av att barnen lär sig av att vistas bland andra barn och utvecklas tillsammans. Genom att barnen har olika utvecklingszoner och delar sina erfarenheter och tankar bidrar det till att de lär sig av varandra. Enligt den sociokulturella teorin står barnet aldrig stilla utan de utvecklas hela tiden tillsammans med andra barn. Det är högläsningens olika funktioner samt dess betydelse som bidrar till barnens samspel, gemenskap samt kommunikation.

I våra utsagor från informanterna framkom det att barnen kan komma med en bok och vilja att förskolläraren läser för dem. Detta beteende hos barnen överensstämmer med det som den sociokulturella teorin beskriver som att barnet blir tänkande varelser redan i tidig ålder. Barnet visar på att det vill kommunicera och socialisera sig med andra medmänniskor och väljer då boken som redskap. Vi menar att det i sådana situationer är av stor vikt att förskollärarna kan skapa tid och ta tillvara på barnets önskan. Redan i tidig ålder utforskar barnet sin omgivning och det finns här överensstämmelse med hur informanterna beskriver verksamheten som att böckerna är en del av den dagliga verksamheten där böckerna finns tillgängliga för barnen (Säljo 2015, s. 94-102).

7.2 Metoddiskussion

Vårt syfte med studien var att undersöka hur förskollärare ser på högläsning och hur de använder sig av detta i den dagliga pedagogiska verksamheten. För att få svar på vårt valda undersökningsområde använde vi oss av en kvalitativ metod, med det menas att vi mäter människors ord och tankar (Bryman 2011, s. 415). För att få fram resultatet använde vi oss av semi-strukturerade intervjuer där vi ställde samma och öppna frågor till alla våra informanter. Genom våra öppna frågor har resultatet blivit brett och vi har fått en stor mängd intervjudata att arbeta med. Under transkriberingen av våra utsagor upptäckte vi att vi kunde ha utformat

en annan typ av frågor till våra informanter. Vi kände att en av de frågor som vi ställde inte riktigt berörde vårt syfte och frågeställningar eftersom vi frågade om förskollärarna tog upp normbrytande samtalsämnen genom böcker. Vi fick trots det utförliga svar på den frågan, vilket blev relevant för vårt syfte och vår frågeställning och vi kunde använda svaren i vår studie.

När vi gjorde våra intervjuer använde vi oss av ljudinspelare på våra mobiltelefoner vilket vi ansåg fungerade väldigt bra. Ljudet blev bra och det blev enkelt att transkribera efteråt. Reliabiliteten ökade med ljudinspelning då risker för misstolkningar minskade. Vi fick möjlighet att samtala kring de inspelade intervjuerna efteråt och vi fick också möjlighet att lyssna på dem flera gånger varför vi kunde vara säkra på att rätt information transkriberades. Något som vi funderar över i efterhand är om personerna vi intervjuade var uppriktiga mot oss under intervjun eller om de gav oss de förväntade svaren som lät pedagogiskt korrekta. Vi får dock utgå från att informanterna i vår studie trots allt i stort har varit uppriktiga och att vår studie blivit tillförlitlig.

7.3 Didaktiska konsekvenser

Högläsning är en språkstimulerande aktivitet som inte får bortprioriteras, tvärt om är det något som ska ske dagligen. Ett aktivt deltagande från förskollärarna samt en tydlig medvetenhet är något som vi båda skribenter anser vara två av flera viktiga faktorer vid högläsning. Utifrån vårt resultat finner vi att deltagarna för undersökningen har fått olika kompetensutvecklingar i ämnet. Enligt oss är det bra om all personal, oavsett tidigare utbildning, får någon sorts vidareutbildning inom ämnet. På så sätt tror vi att de kommer arbeta mer språkutvecklande, ge fler möjligheter för barnen och att de också kan koppla högläsningens syfte till läroplanens mål.

Vår studie har varit intressant för oss då resultatet visat hur positiva många förskollärare är till vårt ämne högläsning. Vissa av informanterna har visat stort intresse för högläsning på grund av högläsningens betydelse för barnen och de har beskrivit roliga arbetssätt att arbeta med böcker, vilket har väckt intresse och tankar hos oss inför vårt framtida arbete i förskolan. Det har även varit intressant att höra hur en informant förklarade hur hon använde sig av IKT-teknik som smartboard vid högläsningen. På detta sätt kunde alla barn se bilderna och på så sätt bli mer delaktiga i diskussioner om boken och dess bilder. Vi tror även att det i framtiden kommer bli mer högläsning som använder sig av hjälpmedel inom IKT, detta eftersom denna teknik utvecklas och får mer genomslag i vårt samhälle och i förskolan. Det här ser vi positivt på och vi anser att högläsning inte behöver ske i bokform men vi vill ändå alltid att det ska finnas böcker tillgängliga på förskolan. Detta eftersom barnen då själva får tillgång till böckerna, vilket är viktigt då vissa barn på förskolan fortfarande inte är i en utvecklingsfas där de själva kan starta och styra viss teknik. Det är också en speciell känsla att hålla i en bok, smaka, luka, känna och sitta och bläddra i den. Det finns flera olika sätt för barnet att utforska en bok. Flera informanter beskriver vissa lässituationer under den fria leken som pressade eftersom de samtidigt måste ha fokus på hela barngruppen, vilket gör att det inte alltid finns möjlighet till spontan läsning. Vi önskar därför mer möjlighet till spontan läsning med ett eller

ett par barn, detta eftersom barnen på så sätt kan bli mer delaktiga i diskussionen kring bilder och texter, men även för att de ska känna sig sedda och hörda under dagen på förskolan.

Våra erfarenheter efter den här studien är positiva och vi har fått en bredare kunskap och djupare förståelse kring högläsningens betydelse. All forskning och all information vi har fått av våra informanter gör att vi längtar efter att komma ut i till arbetslivet och läsa mycket böcker för barnen och vara en start i deras lust till livslångt lärande (Lpfö 98, rev. 2016, s. 4).

7.3.1 Vidare forskning

Vi menar också att vår studie bidrar med ytterligare kunskap och de möjligheter och hinder som förskollärare ser när det gäller högläsning och förskolans kompensatoriska uppdrag. Något vi anser vore intressant är att forska vidare kring surfplattan och andra tekniska redskaps betydelse. En studie om hur mycket av dessa tekniska redskap som tar över böckernas betydelse och roll, och för- och nackdelar med detta.

REFERENSER

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Carlis, Lydia., DiBara Crandell, Jennifer. & Silverman, Rebecca. (2013). *Read Alouds and Beyond: The Effects of Read Aloud Extension Activities on Vocabulary in Head Start Classrooms*. [Elektronisk] Early Education and Development, ss. 1-26.

Tillgänglig på internet:

<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/10409289.2011.649679> [2017-04-25]

Dominković, Kerstin, Eriksson, Yvonne & Fellenius, Kerstin (2006). *Läsa högt för barn*. Lund: Studentlitteratur

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. (2002).

Stockholm: Vetenskapsrådet. Tillgänglig på Internet:

http://www.gu.se/digitalAssets/1268/1268494_forskningsetiska_principer_2002.pdf

[2017-03-05]

Kindle, Karen J. (2011). *Same Book, Different Experience: A Comparison of Shared Reading in Preschool Classrooms*. [Elektronisk] Journal of Language and Literacy Education 7.1 ss.

13-34. Tillgänglig på internet:

<http://search.proquest.com.lib.costello.pub.hb.se/eric/docview/1826539897/C5A9E641FBC2449FPQ/1?accountid=9670> [2017-05-10]

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Enskede: TPB

Körling, Anne-Marie. (2012). *Den meningsfulla högläsningen*. 1. uppl. Stockholm: Natur & kultur

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. uppl.] (2016). Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet:

http://www.skolverket.se/om-skolverket/publikationer/visa-enskild-publikation?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolbok%2Fwpubext%2Ftrycksak%2Fblob%2Fpdf2442.pdf%3Fk%3D2442

Justice, Laura M., Pentimonti, Jill M. (2010). *Teachers' Use of Scaffolding Strategies during Read Alouds in the Preschool Classroom*. [Elektronisk] Early Childhood Education Journal 37.4, ss. 241-248. Tillgänglig på internet:

<http://search.proquest.com.lib.costello.pub.hb.se/eric/docview/61820544/5569254D7327471CPQ/1?accountid=9670>[2017-05-10]

Svensson, Ann-Katrin (2009). *Högläsning i förskola och förskoleklass – hur vanligt är det?* ss. 1-2. Tillgänglig på internet: <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:883831/FULLTEXT01.pdf> [2017-12-04]

Säljö, Roger (2015). *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. 1. uppl. Malmö: Gleerup

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Wedin, Åsa (2017). *Språkande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Andra upplagan

BILAGOR

Bilaga 1

Intervjufrågor

1. Hur länge har du arbetat som förskollärare och hur länge har du jobbat på den här förskolan?
2. Vilken erfarenhet har du av högläsning på förskolan?
3. Vilken utbildning i ämnet har du fått under din utbildning och/eller som kompetensutveckling?
4. Hur ser du på högläsning i förskolan?
5. Hur arbetar du med böcker och högläsning i förskolan?
6. Vid vilka situationer sker högläsning?
7. Hur går du till väga vid val av bok? Är det barnen som väljer eller är det pedagogerna?
8. Brukar du/och/eller dina kollegor ta upp normbrytande samtalsämnen genom böcker?
9. Har du något du vill tillägga?

Bilaga 2

HÖGSKOLAN I BORÅS

Informationsbrev

Datum 28/3-17

Till förskollärare på xxxx - förskola.

Vi heter Sofia Berg och Azra Prlja och studerar till förskollärare vid Högskolan i Borås, Akademin för bibliotek, information, pedagogik och IT.

Under sista terminen ska vi studenter genomföra ett examensarbete där ett valt område skall undersökas. Vi har valt att fokusera på högläsning. Vi önskar att intervjua utbildade förskollärare på er förskola. Intervjuerna kommer ta ca 15 till 30 minuter var och vi önskar att intervjua 4 personer.

Det är viktigt att ni som personal vet att vi i vår undersökning utgår ifrån de forskningsetiska principerna, vilka innebär att:

1. Alla uppgifter i undersökningen kommer att behandlas med största varsamhet, så att inga obehöriga kan ta del av dem.
2. De uppgifter som framkommit i undersökningen används enbart för denna undersöknings syfte.
3. Alla uppgifter kring deltagarna i undersökningen kommer att vara konfidentiella. Fiktiva namn på barn/elever, pedagoger och för/skola används så att allas identiteter skyddas.
4. Undersökningen är frivillig och det går när som helst att avbryta deltagandet

Om ni har frågor och funderingar kring undersökningen kan ni nå oss på Sofias mejl xxxxxxx@hb.student.se / Azras mejl xxxxxxx@hb.student.se eller Sofias mobilnummer xxxx-xxxxxx / Azras mobilnummer xxxx-xxxxxx

Med vänliga hälsningar
Sofia Berg och Azra Prlja

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se